

Sygn. VPa 55/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 kwietnia 2018 roku

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Piotrkowie Trybunalskim,

Wydział V w składzie:

Przewodniczący: SSO Magdalena Marczyńska

Sędziowie: SSO Agnieszka Leżańska

SSO Urszula Sipińska-Sęk (spr.)

Protokolant: st.sekr.sądowy Marcelina Machera

po rozpoznaniu w dniu 22 marca 2018 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie

sprawy z powództwa Z. K.

przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w B.

o wynagrodzenie za pracę

na skutek apelacji powódki Z. K. zażalenia pozwanego E. Spółki

z ograniczoną odpowiedzialnością w B. od wyroku Sądu Rejonowego

w Bełchatowie IV Wydziału Pracy z dnia 27 kwietnia 2017r. sygn. IV P 52/16

1. *oddala apelację,*

2. *oddala zażalenie pozwanego,*

3. *zasądza od powódki Z. K. na rzecz pozwanego E. Spółki*

z ograniczoną odpowiedzialnością w B. kwotę 1.350,00 (jeden tysiąc trzysta pięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za instancję odwoławczą.

Sygn. akt V Pa 55/17

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 10 maja 2016 roku powódka E. M. wniosła o zasądzenie na jej rzecz od pozwanej (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B. kwoty 33.555,00 zł tytułem utraconego wynagrodzenia za pracę za okres od 1.02.2015 roku do 30 kwietnia 2016 roku.

Sprawa została zarejestrowana za numerem IV P 52/16.

W pozwie z dnia 10 maja 2016 roku powódka Z. K. wniosła

o zasądzenie na jej rzecz od pozwanej (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B. kwoty 26.064,00 zł tytułem utraconego wynagrodzenia za pracę za okres od 1.02.2015 roku do 30 kwietnia 2016 roku.

Sprawa została zarejestrowana za numerem IV P 53/16.

Postanowieniem wydanym na rozprawie w dniu 1 grudnia 2016 roku, Sąd Rejonowy w Belchatowie połączył sprawę z powództwa E. M. ze sprawą z powództwa Z. K. w celu łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia i dalej prowadził je pod sygn. akt IV P 52/16.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 27 kwietnia 2017 roku wydanym w sprawie sygn. akt IV P 52/16 Sąd Rejonowy w Belchatowie w punkcie pierwszym 1 oddalił powództwa, w punkcie 2 i (...) nie obciążył powódki E. M. i Z. K. obowiązkiem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego na rzecz pozwanej (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B..

Podstawę rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego stanowią następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

Powódka E. M. jest pracownikiem (...) sp. z o. o. w B. od 1 maja 2001 roku. Została przejęta w trybie art. 23⁽¹⁾kp z (...). Pracuje na stanowisku kierownika działu płac.

Powódka Z. K. jest pracownikiem (...) sp. z o. o. w B. od 1 maja 2001 roku, przejętym w trybie art. 23⁽¹⁾kp z (...). Pracuje na stanowisku samodzielnego referenta ds. (...).

Z. K. pełni funkcję przewodniczącej zarządu (...) w (...) sp. z o.o. w B.. E. M. jest wiceprzewodniczącą zarządu tej organizacji związkowej. (...) w (...) sp. z o.o. w B. został zarejestrowany w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 23 kwietnia 2015 roku. Statut związku został uchwalony w dniu 17.02.2015 roku.

W pozwanej Spółce obowiązuje (...) zawarty w dniu (...) roku, wpisany do Rejestru (...) w dniu 23 marca 2004 roku. Układ ten reguluje zasady wynagradzania pracowników pozwanej Spółki. Do postanowień układu strony wprowadziły zmiany w drodze protokołów dodatkowych. Protokołem dodatkowym nr (...) zawartym w dniu 15 grudnia 2014 roku strony (...) dla (...) Sp. z o.o. dokonały wykreślenia załącznika nr (...) do (...), określającego zasady wypłacania dodatku za staż pracy, ustaliły wysokość funduszu premiowego na sumę nie mniejszą niż 5% funduszu płac zasadniczych (przed zmianą nie mniejszą niż 15%), a wysokość indywidualnej premii w przedziale od 0% do 5% (przed zmianą od 1% do 15%). Wysokość odpisu na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych strony ustaliły na 37,5% przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce narodowej w roku poprzednim lub w drugim półroczu roku poprzedniego roku, zamiast odpisu w wysokości 75%. Protokół dodatkowy nr (...) został wpisany do Rejestru (...) w Ł. dnia 23 stycznia 2015 roku.

Podpisanie protokołu dodatkowego nr (...) było poprzedzone długimi negocjacjami ze stroną społeczną w związku z koniecznością zapewnienia funkcjonowania pozwanej Spółki. Sytuacja ekonomiczna Spółki była zła i wymagała podjęcia działań zmierzających do zmniejszenia kosztów działalności Spółki, urentownienia tej działalności, bez dokonywania prywatyzacji Spółki i zmniejszania stanu zatrudnienia.

Równocześnie z podpisaniem protokołu dodatkowego nr (...) Zarządzeniem Nr (...) Prezesa Zarządu (...) Sp. z o.o. z dnia 15 grudnia 2014 roku został wdrożony (...)zawartych w (...) w Centrali (...) sp. z o. o. z dnia 4.12.2003 roku. W regulaminie tym zostały określone zasady wykupu świadczeń w postaci premii rocznej, dodatku za staż pracy, premii z regulaminu premiowania i odpisu na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych.

W grudniu 2014 roku po podpisaniu protokołu dodatkowego nr (...) odbyło się spotkanie zarządu Spółki z pracownikami, w czasie którego zostali oni poinformowani o zmianie układu zbiorowego pracy oraz tym, że z powodu tej zmiany otrzymają odszkodowanie. Ówczesna prezes zarządu K. K. przekazała pracownikom informację, że do

umów o pracę zostaną wprowadzone stosowne zmiany, a osoby, które nie przyjmą zmienionych warunków, otrzymają wypowiedzenia.

E. M. i Z. K. w grudniu 2014 roku złożyły wnioski o przystąpienie do (...).

W styczniu 2015 roku zostały poinformowane o wysokości odszkodowania z programu. E. M. zaakceptowała kwotę odszkodowania w dniu 15 stycznia 2015 roku, a Z. K. w dniu 19 stycznia 2015 roku.

Pozwany pracodawca wypłacił powódkom odszkodowanie z programu. E. M. otrzymała kwotę 40.093,56 zł, a Z. K. kwotę 28.332,12 zł.

W dniu 4 lutego 2015 roku powódka E. M. zawarła z pozwanym pracodawcą porozumienie zmieniające od dnia 1 lutego 2015 roku umowę o pracę w zakresie dotyczącym warunków płacy w związku z wprowadzeniem zmian do (...). W treści porozumienia wskazano zmiany wynikające z protokołu dodatkowego nr (...).

Podobne porozumienie zmieniające warunki umowy o pracę w dniu 13 lutego 2015 roku zawarła z pracodawcą powódka Z. K..

(...) Inspektorat Pracy w Ł. pismem z dnia 10 lipca 2015 roku zatytułowanym „Powiadomienie o wykreśleniu z rejestru układów” powiadomił strony (...) o wykreśleniu z dniem 10 lipca 2015 roku protokołu dodatkowego zawartego w dniu 15 grudnia 2014 roku wpisanego do rejestru układów w dniu 23 stycznia 2015 roku.

Po otrzymaniu powiadomienia pozwana Spółka wystąpiła do (...) Inspektora Pracy w Ł. z wnioskiem o ponowną rejestrację protokołu dodatkowego nr (...) do (...). Następnie wniosek ten cofnęła, a strony (...) wystąpiły o cofnięcie decyzji o wykreśleniu protokołu dodatkowego nr (...).

W dniu 30 lipca 2015 roku powódka Z. K. złożyła w pozwanej Spółce oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu wywołanego podstępnie. W treści tego oświadczenia, powołując się na przepisy art. 84 i 86 kc w zw. z art. 300 kp, powódka uchyliła się od skutków prawnych oświadczenia złożonego w dniu 13 lutego 2015 roku. Dotyczyło ono wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia zmieniającego umowę o pracę, w treści którego wyraziła zgodę na zmianę łączącej ją z pozwanym pracodawcą umowy o pracę w związku z wprowadzeniem zmian do (...) zawartego w dniu 23.03.2004 roku, w którym wprowadzono zmiany wymienione w treści wskazanego porozumienia, a wprowadzone przez rejestrację protokołu dodatkowego nr (...). W oświadczeniu powódka podała,

że w chwili zawierania tej umowy pozostawała, jak się okazało później, w mylnym przekonaniu, iż wszelkie zmiany wprowadzone przez rejestrację protokołu dodatkowego nr (...) do (...), zostały dokonane zgodnie z prawem i są prawnie skuteczne, a okazało się później, że protokół ten został wykreślony z rejestru układów z dniem 10 lipca 2015 roku z uwagi na wady prawne. Powódka wskazała, że te okoliczności dowodzą, iż została podstępnie skłoniona do zawarcia porozumienia zmieniającego umowę o pracę oraz przystąpienia do tzw. Programu wykupu świadczeń i w związku z tym uchyliła się od tych oświadczeń woli.

Powiadomieniem z dnia 13 sierpnia 2015 roku (...) Inspektor Pracy w Ł. zawiadomił, że pozostaje w mocy Powiadomienie (...) Inspektora Pracy w Ł. z dnia 23 stycznia 2015 roku o w pisaniu z dniem 23 stycznia 2015 roku do rejestru układów protokołu dodatkowego nr (...), co oznacza, że postanowienia tego protokołu podlegają stosowaniu od dnia jego zarejestrowania, tj. od dnia 23 stycznia 2015 roku. Jednocześnie (...) Inspektor Pracy w Ł. uznał za nieważne (z dniem 10 lipca 2015 roku) powiadomienie z dnia 10 lipca 2015 roku o wykreśleniu protokołu dodatkowego zawartego w dniu 15 grudnia 2015 roku wskazując, że nie wywołuje ono skutków prawnych od dnia dokonania tej czynności, tj. od dnia 10 lipca 2015 roku. Z powiadomienia wynika, że ostateczne rozstrzygnięcie przedmiotowej sprawy nastąpiło po rozparzeniu wniosku stron zakładowego układu zbiorowego pracy z dnia 7 sierpnia 2015 roku „o cofnięcie decyzji o wykreśleniu Protokołu dodatkowego Nr (...) do (...) Sp. z o.o. oraz po dokonaniu oceny całokształtu

postępowania prowadzonego przez organ rejestrowy, w sprawie zastrzeżeń Związku Zawodowego (...) Sp. z o.o., co do zawarcia z naruszeniem przepisów protokołu dodatkowego nr (...).

Pismem z dnia 21 sierpnia 2015 roku skierowanym do (...) Inspektora Pracy w (...) Sp. z o.o. wystąpił z wnioskiem o stwierdzenie nieważności decyzji (...) Inspektora Pracy w Ł.: o pozostawieniu w mocy powiadomienia o wpisaniu do rejestru układów protokołu dodatkowego nr (...) z dnia 15 grudnia 2014 roku oraz o uznaniu za nieważne powiadomienia (...) Inspektora Pracy w Ł. z dnia 10 lipca 2015 roku o wykreśleniu z rejestru układów protokołu dodatkowego nr (...).

W piśmie z dnia 21 października 2015 roku stanowiącym odpowiedź na wniosek organizacji związkowej (...) Inspektor Pracy wskazał,

że organ rejestrujący dopuścił się uchybień, jednakże powiadomienia tego organu nie stanowią decyzji administracyjnej i nie przysługuje od nich odwołanie do wyższej instancji ani do sądu administracyjnego. Jednocześnie wskazał, że strony układu zbiorowego na poszczególnych etapach postępowania nie skorzystały z trybu określonego w art. 241⁽¹¹⁾ § 5⁽¹⁾ kp, który daje możliwość zakwestionowania prawidłowości działania organu rejestrującego, a obecnie brak jest możliwości dokonania weryfikacji dokonanych przez (...) Inspektora Pracy czynności na zasadach określonych w powołanym przepisie poprzez wykazanie, iż został on zawarty z naruszeniem przepisów o zawieraniu układów.

W piśmie zawarto również informację, że prawidłowość dokonania czynności organu rejestrującego może być poddana kontroli sądu przy rozpatrywaniu indywidualnych sporów ze stosunku pracy.

Stan faktyczny przedmiotowej sprawy Sąd ustalił na podstawie zeznań stron: powódek E. M. i Z. K., pozwanego K. L., zeznań świadków: A. S., K. K., Z. B., A. L., A. N. i I. P. oraz na podstawie dokumentów złożonych do akt sprawy i zawartych w aktach osobowych powódek.

Sąd Rejonowy uznał, że roszczenie powódek nie zasługuje na uwzględnienie.

Jak wskazał Sąd Rejonowy w przedmiotowej sprawie E. M. i Z. K. wniosły o zasądzenie na ich rzecz od pozwanej Spółki wymienionych w pozwach kwot tytułem utraconego wynagrodzenia za pracę za okres od 1.02.2015 roku do 30 kwietnia 2016 roku. Powódki kwestionowały fakt obowiązywania protokołu dodatkowego nr (...) z dnia 15 grudnia 2015 roku do (...) obowiązującego u pracodawcy, na podstawie którego pozwany zaprzestał wypłacania im składników wynagrodzenia dochodzonych pozwem. Podnosiły, że protokół ten został prawomocnie wykreślony z rejestru układów zbiorowych pracy. Z tego faktu wywodziły swoje roszczenia.

Sąd Rejonowy podkreślił, że procedurę zawierania i rejestracji układów zbiorowych pracy regulują przepisy działu jedenastego Kodeksu pracy oraz przepisy wykonawcze wydane na ich podstawie, w szczególności rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 4 kwietnia 2001 roku w sprawie trybu postępowania w sprawie rejestracji układów zbiorowych pracy, prowadzenia rejestru układów i akt rejestrowych oraz wzorów klauzul rejestracyjnych i kart rejestrowych.

Zakres ingerencji sądu, jak wskazał Sąd Rejonowy, w proces tworzenia układu zbiorowego został wyznaczony przez art. 241¹¹ § 5 pkt 1 i 2 kp. Przepis art. 241¹¹ kp wskazuje tryb zgłaszania zastrzeżeń do układu zbiorowego oraz odwołania w przypadku odmowy jego rejestracji.

Według Sądu Rejonowego w przedmiotowej sprawie powódki dążyły do uzyskania pozytywnego dla siebie rozstrzygnięcia poprzez przesłankowe ustalenie nieważności zmiany prawomocnego wpisu o wykreśleniu protokołu z rejestru układów zbiorowych.

Sąd Rejonowy powołał się na uchwałę składu 7 sędziów z dnia 23 maja 2001 r., III ZP 17/00, (opubl.: OSNP 2001/23/684) w której Sąd Najwyższy zajął stanowisko, że droga sądowa o ustalenie nieważności zakładowego układu

zbiorowego pracy po jego rejestracji jest niedopuszczalna. Nie stanowi ono roszczenia, o którym jest mowa w art. 476 § 1 kpc, a tym samym nie należy do kategorii spraw cywilnych w rozumieniu art. 1 kpc. W uzasadnieniu powołanej uchwały Sąd Najwyższy wskazał, że (...) „wymierzanie sprawiedliwości, do czego zgodnie z Konstytucją RP (art. 175 ust. 1) powołane są sądy, polega na stosowaniu normy prawnej do określonych stanów faktycznych, nie zaś na badaniu prawidłowości ustanowienia aktów normatywnych, a więc kontrolowaniu źródeł prawa i ich tworzenia. Spór dotyczący kompetencji strony do kształtowania treści układu zbiorowego pracy nie jest sprawą z zakresu prawa pracy w pojęciu art. 476 § 1 kpc. Przepis ten bowiem dotyczy roszczeń typu cywilnoprawnego (zobowiązaniowego), a nie wszelkich innych możliwych roszczeń, których źródłem są stosunki organizacyjne, administracyjno-prawne, czy wynikające z upoważnienia do uczestniczenia w tworzeniu aktów prawnych (stosunki normodawcze). Układ zbiorowy pracy jest źródłem prawa w całości i dotyczy to także tzw. postanowień obligacyjnych układu, które nie mogą być identyfikowane ze zobowiązaniami w rozumieniu cywilnoprawnym. Przykładowe wyliczenie tego rodzaju postanowień zawarte w art. 241¹ kp wyraźnie na to wskazuje. Określenia sposobu publikacji układu i rozpowszechniania jego treści, trybu dokonywania okresowych ocen funkcjonowania i wyjaśniania jego treści oraz rozstrzygnięcia sporów o wykładnię, a także określenie obowiązków (gwarancji) stron układu dotyczących przestrzegania postanowień układu nie są postanowieniami umownymi tworzącymi zobowiązania cywilnoprawne”. Dalej Sąd Najwyższy wskazał, że przepis art. 476 § 1 kpc definiuje sprawy ze stosunku pracy, a w definicji tej nie mieszczą się zbiorowe stosunki pracy, do kategorii których należy zawarcie i obowiązywanie układu zbiorowego pracy. Dopuszczalności drogi sądowej nie da się także uzasadnić istnieniem interesu prawnego w ustaleniu, ponieważ "prawo" w rozumieniu art. 189 kpc, to prawo podmiotowe, nie zaś "prawo" jako źródło prawa.

Sąd Rejonowy podkreślił, że tryb postępowania w sprawie rejestracji układu jest w całości uregulowany przepisami Kodeksu pracy oraz przepisami wykonawczymi. Strony układu zbiorowego pracy, obowiązującego w pozwanej Spółce nie skorzystały z możliwości zakwestionowania prawidłowości działania organu rejestrującego protokół dodatkowy nr (...) w trybie określonym w przepisach kodeksu pracy. Pomimo stwierdzonych przez (...) Inspektora Pracy uchybień organu rejestrowego w postępowaniu związanym z rejestracją przedmiotowego protokołu, aktualnie nie jest możliwa weryfikacja czynności dokonanych przez (...) Inspektora Pracy w Ł.. Bierność stron układu zbiorowego w zakresie ewentualnego skorzystania z trybu określonego w art. 241⁽¹¹⁾kp spowodowała ten skutek, że protokół dodatkowy został zarejestrowany, jego postanowienia obowiązują i zgodnie z treścią art. 9 § 1 kp stanowi źródło prawa pracy, regulujące prawa i obowiązki stron stosunku pracy.

Dlatego też, w ocenie Sądu Rejonowego, wbrew twierdzeniom strony powodowej i stanowisku przedstawionym przez (...) Inspektora Pracy w piśmie z dnia 21.10.2015 roku, nie jest również możliwe przeprowadzenie kontroli prawidłowości dokonania czynności organu rejestrującego przy rozpatrywaniu indywidualnych sporów ze stosunku pracy, w tym także w niniejszej sprawie.

Sąd Rejonowy wskazał, że postanowienia protokołu dodatkowego nr (...) zaczęły obowiązywać z dniem jego rejestracji, tj. z dniem 23 stycznia 2015 roku. W tym czasie w pozwanej Spółce obowiązywał Program wykupu świadczeń pracowniczych, których dotyczył protokół dodatkowy. Obie powódki już w grudniu 2014 roku złożyły wnioski o przystąpienie do tego programu. W styczniu 2015 roku zostały poinformowane przez pracodawcę o wysokości odszkodowania i zaakceptowały kwoty odszkodowań. Natomiast w lutym 2015 roku powódki zawarły z pozwanym pracodawcą porozumienia zmieniające od dnia 1 lutego 2015 roku umowy o pracę w zakresie dotyczącym warunków płacy w związku z wprowadzeniem zmian do (...) protokołem dodatkowym nr (...).

Według Sądu Rejonowego bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy pozostaje okoliczność, że pracownicy pozwanej Spółki, w tym powódki, informowani byli, że w przypadku odmowy przyjęcia zmienionych warunków umowy, otrzymają wypowiedzenia. Okoliczność ta nie może być podstawą do powoływania się na wady oświadczenia woli. Przekazanie pracownikom powyższych informacji przez pracodawcę nie narusza przepisów prawa, przeciwnie świadczy o wykonaniu ustawowego obowiązku przez pracodawcę. Zgodnie bowiem z treścią art. 241¹² § 2 kp pracodawca jest obowiązany zawiadomić pracowników o

wejściu układu w życie, o zmianach dotyczących układu oraz o wypowiedzeniu i rozwiązaniu układu. Jednocześnie, jak podkreślił Sąd Rejonowy, z przepisu art. 241¹³ kp wynika, że korzystniejsze postanowienia układu, z dniem jego wejścia w życie, zastępują z mocy prawa wynikające z dotychczasowych przepisów prawa pracy warunki umowy o pracę lub innego aktu stanowiącego podstawę nawiązania stosunku pracy. Natomiast postanowienia układu mniej korzystne dla pracowników wprowadza się w drodze wypowiedzenia pracownikom dotychczasowych warunków umowy o pracę lub innego aktu stanowiącego podstawę nawiązania stosunku pracy. Przy wypowiedzeniu dotychczasowych warunków umowy o pracę lub innego aktu stanowiącego podstawę nawiązania stosunku pracy nie mają zastosowania przepisy ograniczające dopuszczalność wypowiedzania warunków takiej umowy lub aktu.

W ocenie Sądu Rejonowego nie może również odnieść zamierzonego skutku oświadczenie powódki Z. K. z dnia 30 lipca 2015 roku o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu wywołanego podstępnie. Powołując się na przepisy art. 84 i 86 kc w zw. z art. 300 kp, powódka oświadczyła, że uchyła się od skutków prawnych oświadczenia złożonego w dniu 13 lutego 2015 roku dotyczącego wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia zmieniającego umowę o pracę, w treści którego wyraziła zgodę na zmianę łączącej ją z pozwanym pracodawcą umowy o pracę w związku z wprowadzeniem zmian do (...) zawartego w dniu 23.03.2004 roku, w którym wprowadzono zmiany wymienione w treści wskazanego porozumienia, a wprowadzone przez rejestrację protokołu dodatkowego nr (...). W oświadczeniu powódka podała, że w chwili zawierania tej umowy pozostawała, jak się okazało później, w mylnym przekonaniu, iż wszelkie zmiany wprowadzone przez rejestrację protokołu dodatkowego nr (...) do (...), zostały dokonane zgodnie z prawem i są prawnie skuteczne, a okazało się później, że protokół ten został wykreślony z rejestru układów z dniem 10 lipca 2015 roku z uwagi na wady prawne. Powódka wskazała, że te okoliczności dowodzą, iż została podstępnie skłoniona do zawarcia porozumienia zmieniającego umowę o pracę oraz przystąpienia do tzw. Programu wykupu świadczeń i w związku z tym uchyła się od tych oświadczeń woli.

Sąd Rejonowy podkreślił, że powódka nie wskazała przez kogo, kiedy i w jaki sposób została podstępnie wprowadzona w błąd.

Sąd Rejonowy pominął szersze rozważania na temat podnoszonych wad oświadczenia woli, na które powołuje się powódka i wskazał, że podstęp zakłada celowe, umyślne działanie sprawcy skierowane na wywołanie takiego niezgodnego z prawdą obrazu rzeczywistości u osoby, na wolę której oddziałuje, by zdolny on był do nakłonienia jej do złożenia oświadczenia woli określonej treści. Działanie podstępne jest zawsze działaniem zawinionym i umyślnym. Przejawia się albo w zamiarze bezpośrednim albo w zamiarze ewentualnym, a zatem chęci lub przynajmniej godzenia się na wywołanie fałszywego obrazu rzeczywistości w umyśle kontrahenta.

Sąd Rejonowy przypomniał, że w dacie zawierania przez powódki porozumień zmieniających umowy o pracę (w lutym 2015 roku), protokół dodatkowy był zarejestrowany i nikt spośród stron układu nie podnosił kwestii wadliwości tej rejestracji, nikt o takiej wadliwości nie wiedział. Tym bardziej nie można o niej mówić w dacie przystąpienia przez powódki do programu wykupu świadczeń, bowiem w tym czasie protokół nie był jeszcze w ogóle zarejestrowany. Sąd Rejonowy podkreślił również, że ostatecznie protokół dodatkowy nr (...) pozostał w mocy i nadal obowiązuje.

Sąd Rejonowy zwrócił uwagę, że Z. K. nie wskazała, kto w umyślny i celowy sposób nakłonił ją do złożenia powyższych oświadczeń woli i na czym miałyby polegać przedstawienie fałszywego obrazu rzeczywistości. Z kolei powódka E. M. w ogóle nie udowodniła, że złożyła pracodawcy oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli o podobnej treści, jak Z. K..

Reasumując Sąd Rejonowy wskazał, że po pierwsze powódki nie przedstawiły żadnego dowodu na okoliczność stwierdzenia nieważności decyzji o zarejestrowaniu protokołu dodatkowego nr (...) w (...). Po drugie, porozumienia zmieniające umowy o pracę, które zawarły z pozwanym pracodawcą są prawnie skuteczne. Dochodzenie zatem świadczeń (składników wynagrodzenia), których wypłaty zaprzestał pracodawca na skutek zawartych z powódkami porozumień, nie znajduje żadnych podstaw prawnych i jest nieuzasadnione.

W tych okolicznościach Sąd Rejonowy oddalił wniosek pełnomocnika powódek

o dopuszczenie dowodu z list płac, bowiem nie miał on znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Jednocześnie, Sąd pominął rozważania na temat sposobu wyliczenia wysokości dochodzonych roszczeń, uznając je zbędne.

Z tych wszystkich względów, Sąd Rejonowy na podstawie art. 80 kp w zw. z art. 9 § 1 kp oddalił powództwo jako nieuzasadnione.

Na zasadzie słuszności wyrażonej w art. 102 kpc, Sąd Rejonowy nie obciążył powódek kosztami procesu uznając, że zachodzi szczególny przypadek, uzasadniający takie rozstrzygnięcie. Sąd Rejonowy wziął pod uwagę okoliczność, że sprawa miała precedensowy charakter i w związku z tym powódki mogły być subiektywnie przekonane o słuszności swoich żądań, tym bardziej, że sugestią co do możliwości skutecznego dochodzenia roszczeń w określonym stanie faktycznym w indywidualnych sporach zawierało pismo (...) Inspektora Pracy. W tej sytuacji, w ocenie Sadu Rejonowego obciążenie powódek kosztami procesu na rzecz przeciwnika byłoby niesłuszne.

Wyrok został zaskarżony w całości apelacją w dniu 14 czerwca 2017r. przez pełnomocnika powódki Z. K.. Wyrokowi zarzucono:

1. nieważność postępowania wskutek pozbawienia prawa do obrony poprzez naruszenie zasady kontrydiktoryjności i oddalenie powództwa w oparciu o argumenty, których nie podnosiła strona pozwana, a które wymyślił sobie sam Sąd, zaś powódki dowiedziały się o nich dopiero z uzasadnienia wyroku, nie mając żadnych szans ustosunkowania się do nich, co w szczególności dotyczy tezy, iż droga sądowa o ustalenie nieważności zakładowego układu zbiorowego pracy po jego rejestracji jest niedopuszczalna bowiem nie jest to sprawa cywilna w rozumieniu art. 476 § 1 kpc, jak również, że ich oświadczenia o odstąpieniu od porozumień płacowych są bezskuteczne;

2. nierozpoznanie istoty sporu wskutek nie zajęcia stanowiska w sprawie samowolnej zmiany prawomocnie wykreślonego wpisu Protokołu dodatkowego Nr (...) do (...) Pracy poprzez powtórne dokonanie wpisu tego wykreślonego Protokołu, które to działanie nie znajduje żadnego oparcia w przepisach prawa, a co jednoznacznie stwierdził (...) Inspektorat Pracy;

(...). rażące naruszenia art. 233 § 1 KPC poprzez przekroczenie granic wyznaczających ramy swobodnej oceny dowodów, polegające na naruszeniu nakazu wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego, poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów i poczynienie przez Sąd orzekający ustaleń nieznajdujących odzwierciedlenia w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym, co skutkowało poczynieniem ustaleń faktycznych, wyciągnięciem z nich wniosków oraz wydaniem zaskarżonego orzeczenia w całości w oparciu o „rozważania” Sądu nie mające żadnego oparcia w materiale dowodowym sprawy, lub wręcz z nim sprzeczne.

Reasumując pełnomocnik powódek wniósł o :

1) zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz strony pozwanej kosztów postępowania za obie instancję według norm przepisanych,

2) ewentualnie, w przypadku uznania, iż zachodzi okoliczność przewidziana w art. 386 § 4 KPC, tj. nierozpoznanie przez Sąd I instancji istoty sprawy, o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Bełchatowie, a zważywszy na fakt, iż w Sądzie tym jest tylko jeden sędzia rozpatrujący sprawy z zakresu prawa pracy, wnoszę o przekazanie sprawy innemu Sądowi Rejonowemu w Okręgu Sądu w Piotrkowie Trybunalskim wraz z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego.

Postanowieniem z dnia 27 czerwca 2017r. Sąd Rejonowy w Bełchatowie odrzucił apelację powódki E. M..

W piśmie z dnia 10 listopada 2017 roku pełnomocnik Z. K. uzupełnił zarzut apelacji podniesiony w punkcie drugim tj. zarzut nieważności postępowania podnosząc, że rozpoznanie sprawy i wydanie wyroku nastąpiło w składzie

sprzecznym z ustawą tj. jednego sędziego, podczas gdy powódka swoje roszczenia wywodziła z naruszenia zasady równego traktowania, do rozpoznania których to roszczeń właściwy jest skład ławniczy.

W zakresie rozstrzygnięcie o kosztach procesu wyrok zaskarżył zażaleniem pełnomocnik pozwanego zarzucając naruszenie art. 102 k.p.c., art. 98 k.p.c. i §9 w zw. z §2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie tych przepisów i nieobciążenie powódek kosztami procesu na rzecz pozwanego poprzez błędne przyjęcie, że zachodzi szczególny przypadek uzasadniający takie rozstrzygnięcie. Pełnomocnik pozwanego wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia w zakresie kosztów poprzez zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w pełnej wysokości zgodnie ze złożonym zestawieniem od powódek na rzecz pozwanego.

W piśmie procesowym z dnia 13 lutego 2018 roku (data nadania w placówce pocztowej) pełnomocnik pozwanej Spółki cofnął wniesione zażalenie wobec powódki E. M. tj. na pkt 2 wyroku.

Postanowieniem z dnia 7 marca 2018 roku Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. umorzył postępowanie zażaleniowe w przedmiocie zażalenia pozwanego na pkt 2 wyroku.

W odpowiedzi na apelację pełnomocnik pozwanego wniósł o oddalenie apelacji oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Na rozprawie w dniu 22 marca 2018 roku pełnomocnik powódki Z. K. podtrzymał apelację w całości, a pełnomocnik pozwanego wniósł o jej oddalenie i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Podtrzymał też złożone zażalenie.

Sąd Okręgowy dodatkowo ustalił:

W lutym 2015r. u pozwanego został powołany Komitet (...) Spółki z o.o. Przewodniczącą tego komitetu została Z. K..

(dowód: zeznania Z. K. – protokół rozprawy z 13 kwietnia 2017r. od godziny 1: 05:58 do godziny 1:56:08)

Stronami protokołu dodatkowego nr (...) do (...) dla (...) Spółki z o.o. zarejestrowanego dnia 23 stycznia 2015r. są:

- (...) spółka z o.o. w B. (pracodawca)

- strona społeczna: (...) Związek Zawodowy (...), (...) S.A Oddział (...), Związek Zawodowy (...).

(...) Spółki z o.o. nie jest stroną protokołu dodatkowego nr (...) do (...) dla (...) Spółki z o.o.

(dowód: zeznania Z. K. – protokół rozprawy z 13 kwietnia 2017r. od godziny 1: 05:58 do godziny 1:56:08, zeznania świadka A. S. – protokół rozprawy z dnia 1 grudnia 2016r. od minuty 14:28 do 1:00, zeznania świadka Z. B. – protokół rozprawy z dnia 2 marca 2017r. od godziny 1:21:35 do godziny 1:56:41, zeznania świadka A. L. protokół rozprawy z dnia 2 marca 2017r. od godziny 1:58:02 do godziny 2:23, zeznania świadka A. N. - protokół rozprawy z dnia 2 marca 2017r. od godziny 2:23:52 do godziny (...):16:24, protokół dodatkowy nr (...) – w aktach sprawy)

W dniu 13 kwietnia 2015r. (...) Spółki z o.o. w B. wniosła skargę do (...) Inspektora Pracy w Ł. na zarejestrowanie protokołu dodatkowego nr (...) do (...) z naruszeniem przepisów prawa.

(...) Inspektor Pracy potraktował je jako zastrzeżenie zgłoszone w trybie art. 241¹¹§5¹ k.p.

(dowód: pismo z dnia 13 sierpnia 2015r. – k. 7 – 10 akt)

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja jest bezzasadna.

Sąd Okręgowy w pełni aprobuje ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji i przyjmuje je za własne, uznając je – po ich uzupełnieniu - za wystarczające do rozpoznania apelacji.

Przechodząc do zarzutów apelacji w pierwszej kolejności należy rozważyć jako najdalej idący zarzut nieważności postępowania wskutek pozbawienia prawa do obrony poprzez naruszenie zasady kontrydiktoryjności. W piśmie uzupełniającym apelację pełnomocnik dodatkowo podniósł, iż nieważność postępowania zachodzi także dlatego, że sprawa została rozpoznana w składzie sprzecznym z ustawą tj. w składzie jednego sędziego, podczas gdy podstawą roszczenia powódki było naruszenie zasady równego traktowania w zatrudnieniu i roszczenia z tym związane, co uzasadniało rozpoznanie sprawy w składzie jednego sędziego i dwóch ławników.

Stosownie do treści art. 379 k.p.c. nieważność postępowania zachodzi w enumeratywnie wymienionych w tym przepisie przypadkach, a mianowicie:

- 1) jeżeli droga sądowa była niedopuszczalna;
- 2) jeżeli strona nie miała zdolności sądowej lub procesowej, organu powołanego do jej reprezentowania lub przedstawiciela ustawowego, albo gdy pełnomocnik strony nie był należycie umocowany;
- 3) jeżeli o to samo roszczenie między tymi samymi stronami toczy się sprawa wcześniej wszczęta albo jeżeli sprawa taka została już prawomocnie osądzona;
- 4) jeżeli skład sądu orzekającego był spreczny z przepisami prawa albo jeżeli w rozpoznaniu sprawy brał udział sędzia wyłączony z mocy ustawy;
- 5) jeżeli strona została pozbawiona możliwości obrony swych praw;
- 6) jeżeli sąd rejonowy orzekł w sprawie, w której sąd okręgowy jest właściwy bez względu na wartość przedmiotu sporu.

Z treści apelacji wynika, że pełnomocnik powódki dopatruje się nieważności postępowania w naruszeniu art. 379 pkt 5 k.p.c. i w art. 379 pkt 4 k.p.c.

Pozbawienie strony możliwości obrony jej praw zachodzi w sytuacji, w której z powodu uchybień procesowych sądu lub strony przeciwnej, strona nie mogła brać i nie brała udziału w postępowaniu lub jego istotnej części, jeśli skutków tego uchybienia nie można było usunąć przed wydaniem orzeczenia w danej instancji, przy czym nie ma jakiegokolwiek znaczenia, czy działanie strony mogłoby mieć wpływ na rozstrzygnięcie (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2002 r., V CKN 1057/00, z dnia 1 kwietnia 2011 r., II PK 248/10, z dnia 27 marca 2012 r., III UK 75/11 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2018 r. I CZ 3/18)

Wadliwość polegająca na pozbawieniu strony możliwości obrony, wywołująca nieważność postępowania (art. 379 pkt 5 KPC), występuje wówczas, gdy strona procesowa, wbrew swej woli, zostaje faktycznie pozbawiona możliwości działania w postępowaniu lub jego istotnej części, jeżeli skutki tego uchybienia nie mogły być usunięte w dalszym toku procesu przed wydaniem w danej instancji wyroku (por. np. uzasadnienia wyroków Sądu Najwyższego z dnia 7 września 2017 r. III UK 198/16, z dnia 10 maja 2000 r., III CKN 416/98, OSNC 2000 nr 12, poz. 220, z dnia 10 stycznia 2001 r., I CKN 999/98 i z dnia 10 lipca 2002 r., II CKN 822/00, niepublikowane oraz z dnia 10 czerwca 1974 r., II CR 155/74, OSPiKA 1975 nr 3, poz. 66).

Przy analizie, czy doszło do pozbawienia strony możliwości działania, należy najpierw rozważyć, czy nastąpiło naruszenie przepisów procesowych, a w drugiej kolejności trzeba sprawdzić, czy uchybienie to wpłynęło na możliwość strony do działania w postępowaniu, w końcu należy zbadać, czy pomimo zajścia tych okoliczności strona mogła bronić swych praw. Tylko w razie kumulatywnego spełnienia wszystkich tych trzech przesłanek można odpowiedzieć twierdząco, że strona została pozbawiona możliwości działania. Nie ma znaczenia natomiast, z jakich powodów to

pozbawienie możliwości obrony nastąpiło, tj. czy było efektem działania sądu, strony przeciwnej czy też osoby trzeciej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2004 r., III CK 226/02).

W przedmiotowej sprawie nie mamy do czynienia z taką sytuacją. Sąd I instancji nie naruszył przy rozpoznawaniu sprawy przepisów procesowych. Powódka była obecna na każdej rozprawie wraz ze swoim pełnomocnikiem, brała w niej czynny udział, składała w sprawie wyjaśnienia, była także po zakończeniu postępowania dowodowego przesłuchana w charakterze strony. Była zatem w toku całego procesu sądowego należycie reprezentowana, mogła odnieść się do każdego przedłożonego w sprawie dowodu, a co za tym idzie miała zapewnioną możliwość obrony swoich praw, co zresztą realizowała. Sąd umożliwił stronom zapoznanie się z dowodami, pismami procesowymi oraz uniemożliwił zajęcie w stosunku do nich stanowiska. Sąd przed wydaniem wyroku nie ma natomiast obowiązku informowania stron o tym jaka jest jego ocena zgromadzonego materiału dowodowego, a do tego sprowadzają się zarzuty strony powodowej. Strona powodowa miała możliwość zapoznania się z całym zgromadzonym materiałem dowodowym i miała możliwość zajęcia stanowiska co do każdego dowodu i pisma procesowego strony przeciwnej. Argumentacja, która legła u podstaw oddalenia przez Sąd Rejonowy powództwa jest wynikiem swobodnej oceny dowodów, do której Sąd jest uprawniony na podstawie art. 233 k.p.c. oraz wykładni przepisów prawa materialnego. Podniesiony zarzut pozbawienia powódki możliwości obrony swych praw jest zatem chybiony i polega na niezrozumieniu istoty tego pojęcia przez stronę powodową.

Strona powodowa wiąże pozbawienie możliwości obrony swych praw z naruszeniem zasady kontrydiktoryjności, którą Sąd I instancji miał naruszyć nie informując strony powodowej przed wydaniem wyroku o swoich argumentach, które legły u podstaw uznania, że protokół dodatkowy nr (...) jest obowiązującym aktem prawnym z uwagi na niedopuszczalność drogi sądowej w zakresie badania jego ważności.

Zasada kontrydiktoryjności wynika z art. 232 k.p.c. i polega na tym, że strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. To na stronach postępowania spoczywa zatem ciężar i to strony, a nie Sąd, pozostają dysponentem toczącego się postępowania i one ponoszą odpowiedzialność za jego wynik (wyr. SN z 7.5.2008 r., II PK 307/07, Legalis; wyr. SN z 7.10.1998 r., II UKN 244/98, OSNAPiUS 1999, Nr 20, poz. 662). Oznacza to, że to strona ma obowiązek wyraźnego powołania konkretnego środka dowodowego dla wykazania podnoszonych przez siebie twierdzeń, uzasadniających żądanie. Adresatem komentowanej normy są zatem strony, a nie Sąd, co oznacza, że to strony obowiązane są przedstawiać dowody, a Sąd nie jest władny tego obowiązku wymuszać. Nie może również co do zasady zastępować stron w jego wypełnieniu (wyr. SN z 7.11.2007 r., II CSK 293/07, Legalis). Skoro adresatem zasady kontrydiktoryjności są strony, a nie Sąd, to Sąd I instancji nie mógł tej zasady naruszyć, jak imputuje apelujący.

Chybiony jest także zarzut rozpoznania sprawy przez skład sądu orzekającego sprzeczny z przepisami prawa (art. 379 pkt 4 KPC). Powódka wystąpiła do Sądu z pozwem o zasądzenie utraconego, na podstawie jej zdaniem nieważnego układu zbiorowego pracy - protokołu dodatkowego nr (...), wynagrodzenia za pracę za okres od 1 lutego 2015r. do 30 kwietnia 2016r. Powódka w toku procesu sądowego nie zmieniła żądania pozwu. Wbrew twierdzeniom pełnomocnika powódki, powódka nie żądała w toku procesu zasądzenia dochodzonej pozwem kwoty 26.046 zł. z tytułu naruszenia zasady równego traktowania w zatrudnieniu. Nigdy takich okoliczności nie podnosiła. Po raz pierwszy takie stanowisko strona powodowa zaprezentowała w piśmie procesowym złożonym jako uzupełnienie apelacji, po terminie do jej wniesienia. Takie roszczenie nie było przedmiotem żądania pozwu i nie było rozpoznawane przez Sąd.

Dlatego też zgodnie z art. 47 § 1 k.p.c. do rozpoznania sprawy w pierwszej instancji był uprawniony Sąd w składzie jednego sędziego jako przewodniczącego.

W myśl art. 47 § 2 k.p.c. w pierwszej instancji sąd w składzie jednego sędziego jako przewodniczącego i dwóch ławników rozpoznaje jedynie sprawy z zakresu prawa pracy o:

-ustalenie istnienia, nawiązanie lub wygaśnięcie stosunku pracy, o uznanie bezskuteczności wypowiedzenia stosunku pracy, o przywrócenie do pracy i przywrócenie poprzednich warunków pracy lub płacy oraz łącznie z nimi dochodzone

roszczenia i o odszkodowanie w przypadku nieuzasadnionego lub naruszającego przepisy wypowiedzenia oraz rozwiązania stosunku pracy,

- naruszenie zasady równego traktowania w zatrudnieniu i o roszczenia z tym związane,

- odszkodowanie lub zadośćuczynienie w wyniku stosowania mobbingu;

Z takimi roszczeniami powódka w niniejszej sprawie nie występowała. Sąd I instancji rozpoznawał sprawę w niewłaściwym składzie jednego sędziego jako przewodniczącego i dwóch ławników jedynie na rozprawie w dniu 1 grudnia 2016r. (k. 206 akt). Wszystkie pozostałe terminy posiedzeń jawnych, w tym najważniejsze poprzedzające wydanie wyroku i posiedzenie publikacyjne odbyły się w składzie zgodnym z przepisami prawa tj. w składzie jednego sędziego jako przewodniczącego. Sądem orzekającym jest sąd, który wydaje w sprawie wyrok. Nieważność postępowania z uwagi na sprzeczność składu orzekającego z przepisami prawa ograniczona została do sytuacji, gdy taki skład wydał w sprawie orzeczenie. W niniejszej sprawie skład Sądu orzekającego (jeden sędzia jako przewodniczący) był zgodny z przepisami prawa, co oznacza że w sprawie nie zachodzi nieważność postępowania.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowane jest stanowisko, zgodnie z którym do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi tylko wówczas, gdy rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji nie odnosi się do tego co było przedmiotem sprawy, gdy sąd zaniechał zbadania merytorycznej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony, bezpodstawnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie. Nierozpoznanie istoty sprawy zachodzi wówczas, gdy sąd pierwszej instancji nie rozważył wszystkich zarzutów pozwanego dotyczących kwestii faktycznych czy prawnych rzutujących na zasadność roszczenia powoda, pominał merytoryczne zarzuty zgłaszane przez strony (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 26.11.2012 r., III SZ 3/12, LEX nr 1232797, wyrok Sądu Najwyższego z 12.11.2007 r. I PK 140/07, OSNP 2009 nr 1-2, poz.2)

Wbrew zarzutom apelacji Sąd I instancji rozpoznał istotę sprawy. Rozstrzygnął bowiem, że dochodzone przez powódkę żądanie zasądzenia za sporny okres dodatkowych składników wynagrodzenia w postaci dodatku za staż pracy oraz premii nie ma podstawy prawnej. W szczególności takiej podstawy prawnej nie stanowi obowiązujący u pozwanego układ zbiorowy pracy z dnia 4 grudnia 2003r., gdyż ten został skutecznie zmieniony protokołem dodatkowym nr (...) z dnia 15 grudnia 2014r. wpisanym do rejestru (...) przez (...) Inspektora Pracy w Ł. dnia 23 stycznia 2015r. i jako taki stanowi źródło prawa pracy w rozumieniu art. 9 k.p. Mocą protokołu dodatkowego nr (...) powódka została pozbawiona dodatku za staż pracy, a nadto górna granica wysokości premii regulaminowej 15% uległa obniżeniu z do 5%.

Niezrozumiałym jest ostatni zarzut apelacji „rażącego naruszenia art. 233 § 1 KPC poprzez przekroczenie granic wyznaczających ramy swobodnej oceny dowodów i poczynienie przez Sąd orzekający ustaleń nieznajdujących odzwierciedlenia w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym, co skutkowało poczynieniem ustaleń faktycznych, wyciągnięciem z nich wniosków oraz wydaniem zaskarżonego orzeczenia w całości w oparciu o „rozważania” Sądu nie mające żadnego oparcia w materiale dowodowym sprawy, lub wręcz z nim sprzeczne”.

Dla skuteczności zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., nie można poprzestać na stwierdzeniu, że dokonane ustalenia faktyczne są wadliwe. Niezbędne jest bowiem wskazanie konkretnych przyczyn, które dyskwalifikują postępowanie sądu w zakresie ustaleń. Skarżący powinien zwłaszcza wskazać, jakie kryteria oceny zostały naruszone przez sąd przy analizie konkretnych dowodów, uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłuszne im taką moc przyznając (zob. postanowienie SN z dnia 23 stycznia 2001 r., IV CKN 970/00, Lex nr 52753, wyrok SN z dnia 6 lipca 2005 r., III CK 3/05, Lex nr 180925).

Analizując treść złożonej przez stronę powodowa apelacji należy stwierdzić, iż skarżący nie zdołał skutecznie wykazać przyczyn, które dyskwalifikowałyby możliwość uznania dokonanych przez Sąd pierwszej instancji ustaleń faktycznych za prawidłowe.

Co więcej nawet nie podjął takiej próby. Strona powodowa nie kwestionuje ustaleń faktycznych Sądu Rejonowego – te mają bowiem oparcie w dokumentach- ale ocenę tych faktów, czyli subsumcję prawidłowo ustalonego stanu

faktycznego pod normę prawną art. 9 § 1 k.p. Apelujący zarzuca bowiem, że protokół dodatkowy nr (...) z uwagi na uchybienia związane z jego rejestracją nie stanowi układu zbiorowego będącego źródłem prawa pracy w rozumieniu art. 9 § 1 k.p. A skoro tak, to nie mógł powodki pozbawić dodatkowych składników wynagrodzenia dochodzonych pozwem na podstawie układu zbiorowego pracy z 4 grudnia 2003r. w brzmieniu obowiązującym przed dokonaniem zmiany tego układu protokołem dodatkowym nr (...). W istocie zatem apelujący zarzuca naruszenie prawa materialnego art. 9 § 1 k.p. Zarzut ten jest bezzasadny.

Powódka w toku procesu próbowała wykazać, że protokół dodatkowy nr (...) nie może stanowić podstawy prawnej zmiany jej składników wynagrodzenia, gdyż został wykreślony w dniu 10 lipca 2015r. przez (...) Inspektora Pracy w Ł. z rejestru układów, a zatem stracił swoją ważność.

W niniejszej sprawie nie doszło jednak do skutecznego wykreślenia z rejestru protokołu dodatkowego nr (...), jak chce apelująca. Nie ma bowiem racji strona powodowa podnosząc, że strony układu nie odwołały się od powiadomienia (...) Inspektora Pracy w Ł. z dnia 10 lipca 2015r. o wykreśleniu z rejestru układów protokołu dodatkowego nr (...) z dnia 15 grudnia 2014r. Z uzasadnienia pisma (...) Inspektora Pracy w Ł. z dnia 13 sierpnia 2015r. oraz pisma (...) Inspektora Pracy wynika, że w dniu 10 sierpnia 2015r. do (...) Inspektora Pracy w Ł. w płynął wniosek od stron układu o cofnięcie decyzji o wykreśleniu protokołu dodatkowego nr (...) do (...) Spółka z o.o. Wniosek stron układu o cofnięcie decyzji o wykreśleniu protokołu dodatkowego nr (...) jest niczym innym jak odwołaniem w rozumieniu art. 241⁽¹¹⁾ § 5 k.p. Został on złożony w przepisany prawem 30 dniowym terminie od dnia zawiadomienia o wykreśleniu protokołu dodatkowego nr (...) z rejestru układów. Takie odwołanie (...) Inspektor Pracy w Ł. winien przekazać do rozpoznania Sądowi Pracy. (...) Inspektor Pracy w Ł. po zapoznaniu się z argumentami stron układu i przedłożonymi dodatkowymi dokumentami (pełnomocnictwem) uwzględnił jednak sam odwołanie, co znalazło wyraz w piśmie z 13 sierpnia 2015r. stwierdzającym nieważność powiadomienia o wykreśleniu protokołu dodatkowego nr (...). Jednocześnie w piśmie tym (...) Inspektor Pracy w Ł. poinformował, że nadal w związku z powyższym obowiązuje od dnia rejestracji, czyli od dnia 23 stycznia 2015r. protokół dodatkowy nr (...).

Tym samym wbrew imputacji strony powodowej wpis o wykreśleniu protokołu dodatkowego nr (...) nie stał się ostateczny, został bowiem uchylony przez organ rejestrujący w uwzględnieniu odwołania stron układu. Skoro organ rejestrujący uwzględnił złożone przez strony układu odwołanie od wykreślenia z rejestru układu protokołu dodatkowego nr (...), to strony układu nie miały się już od czego odwoływać do Sądu Pracy. Na skutek uwzględnienia odwołania stron układu przez organ rejestrujący, uprzednie wykreślenie protokołu dodatkowego nr (...) dokonane przez ten organ pismem z dnia 10 lipca 2015r., nie wywołało jakichkolwiek skutków prawnych.

Uwzględnienie odwołania stron układu pismem z dnia 13 sierpnia 2015r., oznacza jednocześnie rozpoznanie z tym dniem zastrzeżeń zgłoszonych w dniu 13 kwietnia 2015r. przez (...) Spółki z o.o. w B. w trybie art. 241¹¹ § 5¹ k.p..

(...) Spółki z o.o. w B. nie był stroną układu zbiorowego pracy (protokołu dodatkowego nr (...)), gdyż związek ten powstał po zarejestrowaniu tego układu (luty 2015r.). Nie wstąpił też w prawa i obowiązki stron układu na podstawie art. 241⁽⁹⁾ § 3 k.p.. Aby w prawa i obowiązki strony układu wstąpiła organizacja związkowa, która nie zawarła układu, muszą na to wyrazić zgodę strony układu. W prawa i obowiązki strony układu może też wstąpić - zgodnie z art. 241⁽⁹⁾ § 4 k.p. - organizacja związkowa, która po zawarciu układu stała się reprezentatywna na podstawie art. 241⁽¹⁷⁾ lub art. 241^(25a) § 1, składając w tym celu oświadczenie stronom tego układu. Informacja o wstąpieniu organizacji związkowej w prawa i obowiązki strony układu podlega zgłoszeniu do rejestru układów (§ 5 art. 241⁽⁹⁾ k.p.). Skorzystanie przez (...) Spółki z o.o. w B. ze zgłoszenia zastrzeżeń w przedmiocie rejestracji w trybie art. 241⁽¹¹⁾ § 5⁽¹⁾ k.p.. jest dowodem na to, że związek ten nie wstąpił w prawa i obowiązki stron układu w postaci protokołu dodatkowego nr (...). Prawo zgłoszenia zastrzeżeń co do rejestracji układu jako zawartego z naruszeniem przepisów o zawieraniu układów zbiorowych pracy nie przysługuje bowiem stronom układu, a osobie mającej w tym interes prawny. Okoliczność, że (...) Spółki z o.o. w B. nie był stroną spornego układu potwierdzili także świadkowie reprezentujący związki zawodowe będące stronami

przedmiotowego układu: A. N. (przewodniczący Związku Zawodowego (...)), Z. B. (wiceprzewodniczący (...) Związku Zawodowego (...)), A. L. (przewodniczący Komisji Międzyzakładowej (...) (...) w (...) Oddział (...) B.)

W myśl zatem art. 241⁽¹¹⁾ § 5⁽¹⁾ k.p. (...) Spółki z o.o. w B. mógł jedynie wystąpić do organu, który układ zarejestrował terminie 90 dni od dnia zarejestrowania układu, jako osoba nie będąca stroną układu mająca interes prawny z zastrzeżeniem, że został on zawarty z naruszeniem przepisów o zawieraniu układów zbiorowych pracy. Uwzględnienie odwołania stron układu przez (...) Inspektora Pracy w Ł. oznacza, że nie podzielił on zastrzeżeń zgłoszonych przez (...) Spółki z o.o. w B. Z. K., a tym samym uznał, że protokół dodatkowy nr (...) nie został zawarty z naruszeniem przepisów o zawieraniu układów zbiorowych pracy. Od takiej decyzji (...) Inspektora Pracy odwołanie do sądu nie przysługuje. Odwołanie w myśl art. 241⁽¹¹⁾ § 5 oraz §5⁽⁴⁾ k.p. przysługuje tylko od negatywnej decyzji organu rejestrującego, a mianowicie o odmowie rejestracji układu albo o jego wykreśleniu z rejestru. W przypadku pozytywnej decyzji o rejestracji układu ustawodawca nie przewidział drogi sądowej. Oznacza to niedopuszczalność kwestionowania na drodze sądowej zarejestrowanego w rejestrze układu zbiorowego pracy. Układ wpisany do rejestru układów jest wiążącym źródłem prawa pracy.

Powódka nie może zatem w toku niniejszego procesu domagać się przesłankowego ustalenia nieważności protokołu dodatkowego nr (...) z uwagi na uchybienia formalne popełnione na etapie rejestracji związane z brakiem należytego umocowania przedstawicieli jednego ze związków zawodowych będącego stroną układu. Uchybienia organu rejestrującego podlegają kontroli sądowej – jak wyżej podniesiono - tylko w przypadku odmowy rejestracji układu bądź jego wykreślenia. W przedmiotowej sprawie organ rejestrujący dokonał rejestracji protokołu dodatkowego nr (...). Protokół ten wobec uwzględnienia przez organ rejestrujący odwołania stron układu od decyzji o jego wykreśleniu, nie został skutecznie wykreślony z rejestru układów. Rejestracja układu wyklucza sądową ocenę prawidłowości postępowania organu rejestrującego. Ocena ta nie ma bowiem znaczenia dla ważności układu wpisanego do rejestru. Inaczej mówiąc ewentualne uchybienia organu rejestrującego popełnione na etapie rejestracji po zarejestrowaniu układu, nie uwzględnione w trybie złożonego zastrzeżenia, nie wpływają na jego ważność.

Rację ma apelujący, iż Sąd Rejonowy bezzasadnie zarzucił stronom układu oraz (...) Spółki z o.o. w B. bezczynność w stosunku do decyzji organu rejestrującego o zarejestrowaniu jak i o wykreśleniu układu. (...) Spółki z o.o. w B. reprezentowany przez powódkę zgłosił wszak zastrzeżenia do rejestracji protokołu dodatkowego nr (...), a strony tego układu wniosły o wycofanie decyzji o wykreśleniu protokołu dodatkowego nr (...), co należało potraktować jako odwołanie od wykreślenia układu z rejestru. Ostateczna jednak konkluzja Sądu Rejonowego o mocy obowiązującej protokołu dodatkowego nr (...) jako ważnego źródła prawa pracy od dnia jego rejestracji była prawidłowa, co oznacza że wyrok, pomimo błędnego uzasadnienia w tym zakresie, odpowiada prawu.

Powódka nie wykazała także, aby jej oświadczenie woli z dnia 13 lutego 2015r., na mocy którego wyraziła zgodę na zawarcie z pozwanym porozumienia zmieniającego warunki pracy było dotknięte jakąkolwiek wadą, w szczególności aby – jak podnosi - zostało złożone pod wpływem błędu wywołanego podstępnie czy też groźby.

Okoliczność, że pozwany poinformował powódkę, iż w przypadku nie przyjęcia zmienionych warunków pracy, warunki te zostaną jej wypowiedziane na piśmie, nie jest groźbą, a realizacją obowiązku z art. 241¹³ § 2 k.p.c. Postanowienia układu mniej korzystne dla pracowników, a takie wszak zawierał protokół dodatkowy nr (...), wprowadza się w drodze wypowiedzenia pracownikom dotychczasowych warunków umowy o pracę lub innego aktu stanowiącego podstawę nawiązania stosunku pracy. Przy wypowiedzeniu dotychczasowych warunków umowy o pracę lub innego aktu stanowiącego podstawę nawiązania stosunku pracy nie mają w takim przypadku zastosowania przepisy ograniczające dopuszczalność wypowiedzania warunków takiej umowy lub aktu. Tylko korzystniejsze postanowienia układu, zastępują z mocy prawa wynikające z dotychczasowych przepisów prawa pracy warunki umowy o pracę lub innego aktu stanowiącego podstawę nawiązania stosunku pracy z dniem jego wejścia w życie. W przypadku zatem nie wyrażenia przez powódkę zgody na zmianę warunków pracy na jej niekorzyść, pracodawca chcąc zmienić na podstawie protokołu dodatkowego nr (...) warunki płacowe powódki, byłby zmuszony dokonać tego w drodze wypowiedzenia zmieniającego. Bez zgody pracownika pracodawca nie może zmienić warunków płacowych na niekorzyść pracownika.

Gdy chce to zrobić musi skorzystać z instytucji wypowiedzenia zmieniającego. Poinformowanie o tym powódki nie można zatem rozpatrywać w kategorii groźby. Było to pouczenie o obowiązujących przepisach prawa.

W chwili składania zakwestionowanego oświadczenia powódka nie znajdowała się także w błędzie co do treści czynności prawnej. W dacie jego złożenia (13 luty 2015r.), jak słusznie podnosi Sąd Rejonowy, protokół dodatkowy nr (...) był zarejestrowany przez (...) Inspektora Pracy (co nastąpiło 23 stycznia 2015r.) i jako taki stanowił źródło prawa pracy, stanowiące podstawę prawną zawartego przez strony porozumienia zmieniającego warunki płacy powódki. Faktu tego nikt nie kwestionował, nawet powódka. Powódka zatem doskonale wiedziała co podpisuje (porozumienie zmieniające) i jakie skutki ono wywoła (zmniejszenie wynagrodzenia). W zamian za wyrażenie zgody na zmianę warunków pracy strona pozwana wypłaciła powódce odszkodowanie w zaakceptowanej przez nią wysokości 28.332,12 zł. Powódka nie była zatem podstępnie wprowadzona w błąd co do ważności protokołu dodatkowego nr (...) przez stronę pozwaną. Wręcz przeciwnie wyraziła świadomie i dobrowolnie zgodę na zmiany z niego wynikające w zamian za wypłatę odszkodowania. Tym samym jej oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli z dnia 13 lutego 2015r. złożone pracodawcy w dniu 30 lipca 2015r. było – jak prawidłowo ustalił Sąd Rejonowy - bezskuteczne.

Na marginesie należy podnieść, że nawet gdyby protokół dodatkowy nr (...) utracił moc prawną na mocy decyzji (...) Inspektora Pracy w Ł., jak chce powódka, to stałoby się to dopiero z dniem podjęcia tej decyzji, czyli z dniem 10 lipca 2015r., co wynika z treści art. 241⁽¹¹⁾§5⁽⁵⁾ k.p. W myśl tego przepisu bowiem warunki umów o pracę lub innych aktów stanowiących podstawę nawiązania stosunku pracy, wynikające z układu wykreślonego z rejestru układów, – jeżeli były korzystne dla pracownika - obowiązują do upływu okresu wypowiedzenia tych warunków. W przypadku zaś wykreślenia z rejestru układów postanowień niekorzystnych dla pracownika, jak w niniejszej sprawie, nowe warunki umów o pracę obowiązują z dniem wykreślenia tego układu. Wykreślenie zatem protokołu dodatkowego nr (...) mogłoby przywrócić powódce korzystniejsze warunki płacowe w myśl art. 241⁽¹¹⁾§5⁽⁵⁾ k.p w zw. z art. 241⁽¹³⁾§ 1 k.p.c. dopiero od dnia 10 lipca 2015r., co już tylko z tej przyczyny czyni bezzasadnym powództwo za okres przed tą datą, a mianowicie od 1 lutego 2015r. do 9 lipca 2015r.

Zawarty w apelacji wniosek dowodowy strony powodowej o przesłuchanie w sprawie w charakterze świadka H. T. – dyrektora Departamentu Prawnego (...) Inspektora Pracy w W. na okoliczność wyjaśnienia stanowiska (...) Inspektora Pracy w W. zajętego w piśmie z dnia 21 października 2015r. podlega pominięciu na podstawie art. 381 k.p.c. Strona powodowa nie wykazała, aby nie mogła powołać tego dowodu w postępowaniu przed Sądem I instancji, ani aby potrzeba powołania tego dowodu wynikła później. Pismo z dnia 21 października 2015r. zawierające stanowisko (...) Inspektora Pracy w W. znajduje się w aktach sprawy i było już przedmiotem analizy Sadu Rejonowego. Nie zachodzi potrzeba wyjaśniania zawartego w piśmie stanowiska ustnie przez zgłoszonego świadka.

Reasumując skoro powódka nie uchyliła się skutecznie od swojego oświadczenia woli z dnia 13 lutego 2015r. i nie wykazała, aby protokół dodatkowy nr (...) przestał być obowiązującym źródłem prawa pracy, to brak było podstaw prawnych do zasądzenia na jej rzecz od pozwanego dodatkowych składników wynagrodzenia, które miała wypłacane przed zmianą warunków płacowych z dniem 1 lutego 2015r. na podstawie zakładowego układu zbiorowego pracy z dnia 4 grudnia 2003r. przed jego zmianą protokołem dodatkowym nr (...).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy uznał apelację powódki za bezzasadną i na podstawie przepisu art. 385 k.p.c. orzekł, jak w punkcie 1 sentencji wyroku.

O kosztach postępowania apelacyjnego (pkt 3 sentencji) orzeczono na podstawie przepisu art. 98 § 1 i 3 k.p.c. zgodnie z odpowiedzialnością za wynik sprawy. Na koszty składa się wynagrodzenie pełnomocnika pozwanego w osobie radcy prawnego, które wynosi 900 zł i zostało ustalone w oparciu o § 10 ustęp 1 pkt 1 w zw. z § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tj. z dnia 3 stycznia 2018 r. Dz.U. z 2018 r. poz. 265).

Nie zasługiwało na uwzględnienie zażalenie strony pozwanej na postanowienie o kosztach zawarte w pkt 3 wyroku Sądu Rejonowego w Belchatowie.

Zastosowanie przez Sąd I instancji wobec powódki dobrodziejstwa art. 102 k.p.c., wbrew zarzutom skarżącego, było w pełni uzasadnione.

Przepis art. 102 k.p.c. przewiduje wyjątek od - odnoszącej się do obowiązku zwrotu kosztów postępowania - zasady odpowiedzialności za wynik procesu i pozwala na odstępnie od niej „w szczególnie uzasadnionych wypadkach”.

Fakt ich nastąpienia (bądź braku) podlega indywidualnej ocenie sądu orzekającego przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności rozpoznanej sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z 2012-08-08, III CZ 43/12).

Kwestia zatem trafności i zasadności skorzystania z uprawnienia przewidzianego w art. 102 k.p.c., mimo że podlega, co do zasady, kontroli instancyjnej, to jednak ewentualna zmiana zaskarżonego postanowienia o kosztach powinna ograniczać się do sytuacji wyjątkowych. Podważenie oceny sądu orzekającego wymagało zatem wykazania przez pełnomocnika pozwanego, że jest ona wadliwa, czego ten nie uczynił.

Z utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że do kręgu „wypadków szczególnie uzasadnionych” należą okoliczności zarówno związane z samym przebiegiem procesu, jak i leżące na zewnątrz. Do pierwszych zaliczane są sytuacje wynikające z charakteru żądania poddanego rozstrzygnięciu, jego znaczenia dla strony, subiektywne przekonanie strony o zasadności roszczeń, przedawnienie. Drugie natomiast wyznacza sytuacja majątkowa i życiowa strony, z tym zastrzeżeniem, że niewystarczające jest powoływanie się jedynie na trudną sytuację majątkową, nawet jeśli była podstawą zwolnienia od kosztów sądowych i ustanowienia pełnomocnika z urzędu.

W przedmiotowej sprawie Sąd Rejonowy nie obciążył powódki kosztami procesu pomimo przegrania sprawy z uwagi na szczególne okoliczności związane z przebiegiem procesu. Sąd Okręgowy podziela w całości stanowisko Sądu Rejonowego, że powódka wobec podjęcia przez (...) Inspektora Pracy w Ł. początkowo decyzji o wykreśleniu protokołu dodatkowego nr (...), a następnie o uchyleniu tej decyzji oraz w świetle odpowiedzi (...) Inspektora Pracy, który stwierdził nieprawidłowości w działaniu (...) Inspektora Pracy w Ł. w postępowaniu rejestrowym, w chwili wniesienia pozwu mogła pozostawać w subiektywnym przekonaniu, iż protokół dodatkowy nr (...) nie stanowi źródła prawa pracy, co utwierdzało ją w słuszności swoich żądań. Wątpliwości natury prawnej co do ważności protokołu dodatkowego nr (...) stanowią szczególnie przypadek, który uzasadnia odstępnie od obciążania powódki kosztami procesu na rzecz pozwanego.

Po wyroku Sądu Rejonowego powódka powinna już zdawać sobie sprawę z błędności swojego stanowiska, dlatego ponosi odpowiedzialność za wynik postępowania apelacyjnego zgodnie z ogólną zasadą wyrażoną w art. 98 k.p.c.

Z tych względów Sąd Okręgowy na podstawie 397§2 k.p.c. w zw. z art. 385 k.p.c. orzekł jak w punkcie 2 wyroku.